

Fontos. Rét. VII. 1898. Berke' K. híralatában közlve.

A rómeres vers-alakokról.

15. Rómeres versalakjaink, mind a versalak stílus és minőségét illetőleg, mint a hosszabb és rövidebb, töltött vagy keskeny sorok egybeolvasolását néven ismerkedve, a végelenségtől különbözők. Mindegyiknek nemcsak fővétel, hanem a leggyakrabban, legáltalánosabb formák is, éppen egybeesve előadva, a rómeres alakra nézve idegenek, azaz más néptől kölönözve, nézve a magyar népdalokban és ezek dallamaitban felismerhetők. Látszik mindegyikről.
26. Trójai látszik mindegyik versalak, a mi népdalainkban, és énekeinkben megfigyelhetők, hanem csupán rövid versek, költészetben és a külföldi formákban. Mint látszik az idegenek léte felismeréséből, a melyek egyetlen tactusa látszik, mint a jambus, choreus, vagy trocheus stb. Mindegyik, a melyekre magyar dallamunk franszoi nem lehetne, mint versparat (strophar) mind, a melyekre öltetve vagy keskeny rím van, mert az ilyeneket dallamaink semmiképpen nem tűri.
38. Az ilyen alakra vers rendszere jambusokban töltött, vagy trocheusban töltött, néha dactylusok, felülségek, melyek felülségek már magában is idegenek. Azoknál, mintán már bevették őket, magasabb (nem népies) költészetben: de kíváncsi, hogy népi formákban is is volna előbb megfigyelhetők, mert az akkor több kölcsönözésnek igazán nemzete.
- Egy soron két látszik - legalább is négy stótaggal - keskeny versek, melyek oly egyszerűen jöttek volna, mi kívül esik a kölcsönözés határára.

Mi két

az ég,

Mi föld,

A föld.

Petőfi nál van ugyan, de ő sem képes vele egész valahán megismereni. - Részlet lehet az oly sorokról, melyekben négy stótag van. - De ezekben a rím páros, keskeny, vagy öltetve. Példák:

1.
A nap lement,
Egész a vész.
Hé! Hé! üvölt
felhős körök
Merengve jár
A holdvilág. Petőfi

2.
Mint som felett
A holdvilág.
A léleklet,
Merengve jár

3.
Mint som felett
A holdvilág.
Merengve jár
A léleklet.

Megyetne megkülönböztető sorokat, mint:

4.
4. Kérem kőfőre!
5. Milyen karavan.
4. Mi volna más
5. Mint oláh cigány. Petőfi

5.
4. En nem perlet,
4. Es nem merlet
7. Igar biram vándor
4. Ha elredek
7. En rajtam gyorsolam.

Templomai eset.

Mi két megint
Hívem, te nyugtalan,
Ezer bajokra
Van veled aradalam.
Könyűt keres,
Könyűt költői benn
Kiért a világ
Könyűt megint.

Tompai

(Készít) { Jégyezül meg, hogy a 2. és 4. stímában elég, ha csupán a második sor
gyeül sor rómer, a 3. stímában, ha az az első és negyedik. Mindegyik
forma tehát, alulmattal, ha a rómerből el nem hagyunk. Leggyakrabban
az 5. stímában, bár magyarban még sokan használják.

46. Ez két sorokban, látszik, kölcsönözés nem igen ismét, semmiképpen megkülönböztető.

1. 5. Hívem, te nyugtalan
4. I'm fennvedet
3. Kérem, te nyugtalan
4. Ha' éredek.

Bajza

2. 4. Hogy Mandarint
5. Fartam egy sor égy,
6. Mielőtt pörögne rá a nagy aradalam,
5. Mielőtt vagy oly égy.

Orsonai

5. Eltem mai
5. Komor mai
6. Hany esz bu s ator
5 Jove reator! -

Csokonai.

Legprokustabb a „Hérel Jeresten” formája, melyben az 1. és 3. sor nem rímek.

58. Kétfesett negyzetek származnak a 6. tagú sorral. Magátan kevésbé hasznosak, eleggise soros, mint Csokonainál; mindeu sortan rím:

6. Földrekel jätts
5. Égi sütemény,
6. Menegner vörö
5. Galfa var remény.

Csokonai.

Kis méter kertereu,
Menökös, kertereu
Mit fustor sul reménytel,
A firs forrásorra
Az új virágokra
Rekedve serte szelget.

Csokonai.

Változatok rímek és rímek sorai:

6-8

fejle virágait
Nap kelése s nap allomja
Hü gondolat önköz
Csörgő patakban a leány.

Tompai.

6-6.

6. Mulasztan minis öröm,
6. Fövében minis remény,
6. Hanyatlo ship hasáru,
6. Miattad végem én.

stb...

Bajna.

6-5.

6. Mindezt elövétem,
5. A mit tekeret,
6. Fő remény fejtet,
5. Hany máj megozret.
6. Feketele szilaj vörö
5. Leveu, mint a süs,
6. Mellyet a szél meggysz
5. Szorletökös üz.

Petőfi.

6-10.

Főre korabai gyűl
A hívó aip, ny éiser ürepen;
Hólat porra imat
A banyó képpel híven maustol én.

Tompai.

6-4.

6. Kereszt utca allor,
4. Merre karkat?
6. Ez kelet felé vörö,
4. A nyugatuar. Petőfi.

66. Két tagú sorral minit negyzet állul, minit kétvörös negyzetben issar.

7. Ha meghatal, se banyu,
7. Hany sime, enyem ki sánjua;
7. Koporsóma banyu,
7. Végig-végig simejua. Petőfi.

7. Magyar kölgyar sánkál,
6. Áldd érte sánkál,
7. Magyar kölgyar sánkál,
6. Hany is ship gondolat.

Garay.

7. Verület, felület
7. Hivdeit, hogy beaker
6. Lára istenseg;
7. A éiser kellede
7. Beaker vángor vörö
6. A letekeret eg.

Csokonai.

7. Oh lilla, lilla! hallt meg
6. Kello katalma sán;
7. Mellyet iske adta, völd meg,
6. Hly banyo ajkavör.

Csokonai.

(2)

Aug:

Alvinerett versalulabulol.

A rómaiak versetelőléről cf. tanulmány - vizsgálata.

A tanulmány vizslatát Benke Imre Arany Lajos tanárja
Nagy-Kőrös cf. könyvének ismeretileg károsán vizsgálta
a névtelen bíráló (hisztelenül Szilády Áron) az irodalomtörté-
nek Közleményei VIII. kötetében, (1898), a 119-121. lapokon, egy
~~egy~~ Aranyra egy ifjúkori ballada-verseméről szóló bírálatával
együtt.

"Még egy sordokkal szolgálhatunk - írja, - mely Arany
kezével egy 4-ös levél mindkét oldalára van írva. Vele-
folytatása, vagy nem haladt tovább és az összehallgatás, nem
tudjuk. Milyen párja lett volna Arany annak értékelésének,
mely először az 1856. évi N.-Kőrösi Értelmezésében, azután az
Új M. Múzeumban a utolsó prózái folytatásai után
jelent meg. Amíg nem tudtuk róla, hogy legkésőbb mikor
1855/56-ban készült." (Ezt nyilván annak állítja a gyűjtő,
mert ő találta akkor Benke el Kőrösi és ez róla volt)

